

ሓቻዊ ጽሑፋዊ ወረቀቲ

ብዓሌት ኣድልዎ ፈጠራ ኣንቀጽ ሕጊ መሰረት ቅሬታ ክሲታት

ናይ ዓሌት ኣድልዎ ፈጠራ ኣንቀጽ ሕጊ እንታይ እዩ?

ናይ ዓሌት ኣድልዎ ፈጠራ ኣንቀጽ ሕጊ/Racial Discrimination Act 1975 (Cth) (the RDA) ከምዘውጽኦ ብናትኻ ዓሌት፤ ሕብረ ቆርብት፤ ብዝመጸእኻሉ ሃገር ወያዓ ዓሌት ወይኻዎ ኮነታ ስደት ተበጊስኻ ብዘኣገባብ ምትዕንጋድ እንተተገሩ ዘይሕጋዊነት እዩ።

ከም ኡውን ጽልዒ ዓሌት ዘይሕጋዊ እዩ።

መዓዝ እዩ ነዙይ ምሕታት ዝኻኣል?

ንናይ RDA ኣንቀጽ ሕጊ ክትጥቐሙሉ ትኽእል ኣብ መብዛሕትኡ ሕዝባዊ ሕወት መገልገሊ ስፍራታት ኣገባብ ዘለዎ ምትዕንጋድ ንክትረኽብ እዩ።

- **ሥራሕን ሰራሕተኛ** – ሥራሕ ንምዕላሽ፤ ንሥራሕ ኮነታን ቅድመ ኮነታት፤ ስልጠና፤ መምሕያሽ ዕቤት፤ ካብ ሥራሕ ምብራር።
- **ትምህርቲ** – ብግሊ ወይኻዎ ብመንግሥቲ ቤት ትምህርቲታት፤ ብኮሌጅ ወይኻዎ ዩኒቨርሲቲ ንምምዘጋብ ወይኻዎ ንክትምሃር።
- **መጽለሊ መደቕሲ ቦታ** – ገዛ ወይኻዎ ዩኒት ምክራይ ወይኻዎ ምግዛእ።
- **ንኣገልግሎታት ምርኻብ ወይኻዎ ምጥቓም** – ከም ባንኪ ወይኻዎ ኢንሹራንስ፤ ብናይ መንግሥቲ መምርሒታት ዝውሃብ ኣገልግሎታት፤ ትራንስፖርቲ ወይኻዎ ተለኩሚኒኬሽን ኣገልግሎታት፤ ናይ ሞያ ኣገልግሎታት ማለት ከም ሕጊ ጠበቓ፤ ሓኪማት ወይኻዎ ብንግዲ ሰባት ዝዳለዉ ማለት ብሬስቶራንቲታት፤ ሱቓት፤ ወይኻዎ ኣብ መናፈሲ ስፍራታት ንዝዳለዉ ኣገልግሎታት ይኸውና።
- **ሕዝባዊ ስፍራታት ምጥቓም** – ከም መናፈሲ ቦታታት፤ መንግሥታዊ ቢሮታት፤ ሬስቶራንቲታት፤ ሆተላት ወይኻዎ ናይ መሸግ እዳጋ ዝግበረሉ ማእከላት ዘኣመሰሉ።

ናይ ዓሌት ኣድልዎ ፈጠራ እንታይ እዩ?

ናይ ዓሌት ኣድልዎ ዝፍጠር ብተመሳሳሊ ኮነታት ብዘሎ ሰብ ናይ ዓሌት፤ ሕብረ ቆርብት፤ ኣመጸኣ ትውልዲ፤ ዝመጸሉ ሃገር ወይኻዎ ኮነታ ስደት ተበጊስኻ ንኣደ ሰብ ብዘይ ኣገባብ ትሕት ኣቢልካ ክተናዕግዶ እንከሎ እዩ። ንኣብነት፡ እቲ ተኸራይ ፍልይ ኣብዝበለ ዓሌት ዝመጸ ወይኻዎ ሕብረ ቆርብት ተበጊስኻ እቲ ንብረት ዘኸርይ ተወካሊ ነቲ ገዛ ኣየኸርይን እንተበለ፤ እዚ 'ብቐጥታ ኣድልዎ ፈጠራ' ክኸውን ይኽእል።

ከምኡውን ናይ ዓሌት ኣድልዎ ዝፍጠር ንኹሉ ሰብ ብዝወጸ ሓደ ዓይነት ደንቢ ወይኻዎ ፖሊሲ ብዘለዎ ይኹን እምበር ሰባት ብዘለዎም ናይ ዓሌት፤ ሕብረ ቆርብት፤ ኣመጸኣ ትውልዲ፤ ዝመጸሉ ሃገር ወይኻዎ ኮነታ ስደት ተበጊስኻ ሰባት ብዘይኣገባብ ጸገም ምትዕንጋድ ይበጽሖም እዩ። እዚውን 'ብተዘዋወራይ ኣድልዎ ፈጠራ' ይብሃል። ንኣብነት፡ እቲ ኩባንያ ብሥራሕ ቦታ ንተቐፀርቲ ባርኔግ ወይኻዎ ካል እ ናይ C ዕሲ መሸፈኒ ምግባር ኣየድሊን ክብል እንከሎ እዚ ብተዘዋወራይ ክኸውን ይኽእል፤ እዚውን ካብ ካልእ ዓሌት ንዝመጹ ሰባት ብዘይኣገባብ ጸገም ይፈጥረሎም።

ጽልዒት ዓሌት እንታይ እዩ?

ብሓደ ሰብ ወይኻዓ ብዝተኣከቡ ሰባት ብዘለዎም ናይ ዓሌት፤ ሕብረ ቆርባት፤ ኣመጻጽኣ ትውልዲ፤ ዝመጸሉ ሃገር ወይኻዓ ኮነታ ተበጊሰኻ ንሰባት ዘበሰጭው፤ ጸርፊ፤ ምንእእሰ ውርደት ወይኻዓ ምፍርራሕ ዘኣመሰለ ኣብ ሕዝባዊ ስፍራ ምፍጻም ዘይጅጋዊነት እዩ።

ብጽልዒት ዓሌት ምሳሌታት ክኻተት ዝኸእል ባሕሪ ተበጊሰኻ፡

- ብኢንተርኔት ናይ መጥቓዕቲ መልእክት መምሕራን፤ እዚ'ውን ብኢፎሩምስ/e-forums፤ ብሎግስ፤ ማሕበራዊ መራኸቢ መስፈርቲን ብቪዲዮ ተሳትፎ መስፈርቲ ዘኻተተ
- ርዕይቶ መጥቓዕቲ ወይኻዓ ኣተሓሳስባ፤ ብጽሁፍ ሕትመት ወረቐቲ ከም ጋዜጣ፤ መጋዘናት ጽሑፋዊ ወረቐቲ ወይኻዓ ዚብተን ወረቐቲ
- ሕዝቢ ኣብዝተኣኸበሉ ናይ መጥቓዕቲ ዘረባታት
- ኣብ ሕዝባዊ ስፍራታት ከም ሹቕ፤ ሥራሕ ቦታ፤ መናፈሲ ቦታ፤ ሕዝባዊ መጓዳዚያ ወይኻዓ ኣብ ቤት ትምህርቲ ናይ ጸርፊ ርዕይቶ ምሃብ
- ኣብ ስፖርቲ ፍጻመታት ቦቶ ተጻውቲ፤ኣስልጠንቲ ወይኻዓ ሓላፍታት ናይ ጸርፊ ርዕይቶ ምሃብ

ብዘይሕጋዊ መሰረት ከይኾነስ ብመጥቓዕቲ ባሕረ ዝኾኖ መዓዝ?

ናይ RDA ኣንቀጽ ሕጊ ዕላማ ናጻ ኾይንካ ናይ ምዝራብ መሰላት ክህልዉ ('መሰል ንዘረባ') እም ካብ ዓሌት መጥቓዕቲ ናጻ ኾይንካ ንምንባር መሰላት ክህልዉ ንምግባር እዩ። ናይ RDA ኣንቀጽ ሕጊ ከምዝብሎ በዚ ዝሰዕቡ ነገራት ዘይሕጋዊ ከምዘይኾኑ እም እዞም ነገራት “ምክንያታዊን ብጽቡቕ እምነት እንተተፈጸመ” እዚ'ውን፡

- ብስነ-ጥበባዊ ሥራሕ ወይኻዓ ድርጊት ፍጻመ – ንኣብነት፡ ኣብቲ ጸወታ ውሽጢ ናይ መጥቓዕቲ ዓሌት ባሕሪ ክርኣይ እንከሎ እዩ።
- ጽሑፋዊ መግለጺ፤ ሕትመት፤ ዘረባ ወይኻዓ ሓቕነት ዘለዎ ናይ ኣካዳሚክ ወይኻዓ ሳይንሳዊ ጉዳያት መምይያጥ ንምፍጣር – ንኣብነት፡ ብሕዝባዊ ፖሊሲታት ከም ኢሚግሬሽን፤ ናይ ብዙሕ ባሕላዊ ወይኻዓ ፍሉይ ብዘበሉ ስጉምቲታት ምስ ጉጅለታት ብሓባር ኾይንካ ምዝርራብ።
- ብዛዕባ ሕዝባዊ ድሌት ዝምልከት ጉዳይ ግቡእን ትኸኸለኛ ንዝኾነ ሪፖርቲ ምድላው – ንኣብነት፡ ብዛዕባ ናይ ዓሌት መጥቓዕቲ ዝምልከት ብጋዜጣ ግቡእ ንዝኾነ ሪፖርቲ ምድላው።
- ግቡእ ዝኾነ ርዕይቶ ምሃብ፤ እቲ ዝተውሃበ ርዕይቶ ብዛዕባ እቲ ሰብ ትኸኸለኛ ዝኾነ ሓበሬታ ዝገልጽ እንተኾይኑ እዩ።

ብመጥቓዕቲ ዓሌት ወይኻዓ ኣድልዎ ፈጠራ ጸገም እንተበጸሁኒ እንታይ ምግባር እኽእል?

ነዙይ ዘብጸሓልካ ወይም ተሳታፋይ ምስዝኾነ ሰብ ብቐጥታ ኣሊኣልካ ክትዘራረብ ትኽ እል።

በዚ መገዲ መፍትሒ እንተረኺብካ፤ ወይኻዓ ነዙይ ንምግባር ምቹው ዝኾነ ስሚዒት እንተዘይሃልዩካ ስለዙይ ንዘለኻ ቅሬታ/ክሲ ናብ ኣውስትራሊያ ሰብዓዊ መሰላት ኮሚሽን ክተምልከት ትኽእል። ከምኡ'ድማ ዝኾነ ሰብ ከም ጠበቓ፤ ኣማኻራይ ወይኻዓ ንዓኻ ወኪሉ ዘዛርበልካ ናይ ቅሬታ ንግዲ ማሕበር ተወካላይ ምድላው ትኽእል።

ናብቲ ኮሚሽን ቅሬታ/ክሲ ንምእታው ምንም ዓይነት ክፍሊት የብሉን።

ናትኻ ቅሬታ ክሲ ብጽሑፍ ተጌሩ ክኸውን ኣለዎ። እቲ ኮሚሽን ቅሬታ መዳለዊ ቅጥዒ ስለዘለዎ እም ነዚ መሌእኻ ብፖስታ ወይኻዓ ብፋክሲ ጌርካ ናባና ምልኣኽ ወይኻዓ ንዘለኻ ቅሬታ ክሲ ብኣንላይን ብናትና ዌብሳይቲ ጌርካ ክተእትዎ ትኽእል። ንዘለኻ ቅሬታ ብጽሑፍ ክተቐምጦ እንተዘይኼልካ ክንሕግዘካ ንኽእል።

የርስዎ ቅሬታ ዋጋ እንዲያገኝ ማቅረብ ለፈለጉት ቅሬታ ስለ ህገወጥነት አድልዎ ፈጠራ ድርጊት ምክንያታዊ የሆነ አከራካሪ መሆን እንዳለበትና ስለሚያቀርቡት ክስ በቂ ዝርዝር መረጃ፤ ይህም ምን እንደተፈጠረ፤ መቸና የት እንደሆነ እንዲሁም ማን ተሳትፎ እንደነበር መረጃ ማቅረብ አለብዎት።

ቅሬታው በማንኛውም ቋንቋ ሊቀናጅ ይችላል። ተርጓሚ ወይም አስተርጓሚ ካስፈለግዎት ልናቀናጅልዎት እንችላለን።

ዝባለጸ ሓበሬታ አበይ ከረኽብ እኽእል?

ንናይ አውስትራሊያ ሰብዓዊ መሰላት ኮሚሽን ንከተዘራርብ ዝርዝር መረጃኡ፡

ተለፎን

ንሃገራዊ መረጃኡ ኣገልግሎት ብስልኪ: 1300 656 419 ወይኻዓ (02) 9284 9888

ምስማዕ ዘፀገሞ/TTY: 1800 620 241 (ብናጻ ምድዋልነጻ)

ፋክሲ: (02) 9284 9611

ብፖስታ

GPO Box 5218
Sydney NSW 2001

ብኣንጻይን መስመር

ኢሜል: infoservice@humanrights.gov.au

ዌብሳይት: www.humanrights.gov.au

ቅሬታ/ክሲ ኣብ መስመር ከተዳልው ትኽእሎ ኣብ ዌብሳይት

www.humanrights.gov.au/complaints_information/online_form/index.html.

ጸማም ወይኻዓ ናይ ምስማዕ ፀገም እንተሃልዩካ ንTTY ብስልኪ 1800 620 241 ጌርካ ንዓና ከተዘራርብ ትኽእል። ብምልከት/Auslan ኣስተርጓሚ እንተደሊኻ ከነዳልወልካ ንኽእል።

ኣይነ ስውር ወይኻዓ ሽገም ምርኣይ እንተሃልዩካ እሞ መረጃኡ ብካልእ መገዲ ንክዳለው እንተሃቲትኻ ይኻኣል።

ንመጥቓዕቲ ዓሌት ቅሬታ/ክሲታት ካልኣት መራኽቢ ቦታታት

ብዛዕባ መጥቓዕቲ መራኽቢ ብዙሓን ታሪኽ፤ ናይ ስርጭት ዜና ወይኻዓ ወይኻዓ ኣንጻይን መስመር ትሕዝቶ ዝምልከት ዘተሓሳስብ ጉዳይ እንተሃልዩካ ንኣውስትራሊያ መገናኛና መራኽቢ ብዙሓን በዓልስልጣን (ACMA) ቅሬታ/ክሲ ከተእትው ትኽእል; እሞ ብዛዕባ ማስታወቂያ እንተኾይኑ ንማስታወቂታ ደረጃ ቦርዲ; ወይኻዓ ብዛዕባ ጋዜጣ ታሪካት እንተኾይኑ ንኣውስትራሊያ ሕትመት ቤት ምኽሪ ንዘለኻ ቅሬታ ከተእትው ትኽእል። ከምኡውን ንመራኽቢ ብዙሓን ኢዲዮር ወይኻዓ ምምሕዳር ድርጅት ቅሬታ ከተእትው ትኽእል።

ብናይ ጎረባብቲ ዝፍጠር መጥቓዕቲ ዘተሓሳስበኻ እንተኾይኑ እሞ ነቲ ጸገም መፍትሒ ምእንታን ከረኽብ ንማሕበረሰብ ፍትሒ ማእከል ከተዘራርብ ትኽእል፤ ወይኻዓ ኣብ መንግሥቲ መንበሪ ዝህ ትነብር እንተኾይኑ ንናይ መንበሪ ዝህ መምርሒ ኣዘራርብ።

ምፍርራሕ፤ ሁከት ወይኻዓ ጎንጸ መጥቓዕቲ እንተበጸሁኻ ናብ ፖሊስ ምኻድ እዩ።

ሓፈሻዊ ንዝኾነ ሕጋዊ ምኽሪ

ቅሬታ/ክሲ ከተእትው ትሓስብ እንተኾይኑ: ሕጋዊ ዝኾነ ምኽሪ ምርካብ ወይኻኣ ንንግዲ ማሕበር ከተዛርብ ከድልዩካ ይኽእል። ብዛዕባ ኣድልዎ ፈጠራን ምፍርራሕ ብዝምልከት ሕጋዊ ዝኾነ ምኽሪ ብዘይክፍሉት ብናጻ ከዳልዉ ዝኽእሉ ናይ ማሕበረሰብ ሕጋዊ ምኽሪ ኣገልግሎታት ከምዘለዉ እዮም። ብናትኻ ግልጋሎት ውሃብቲ ንዝርኽቡ ናይ ማሕበረሰብ ሕጋዊ ምኽሪ ኣገልግሎት ብዌብሳይት: (www.nacrc.org.au/directory) ጌርካ ከትረኽብ ትኽእል።

ኣይናተይን ምባል: በዚ ሓቓዊ ጽሑፋዊ ወረቐቲ ዘሎ መረጃኡ ከም መምርሒ ተባሂሉ ዝወጸ እዩ። እሞ ሕጋዊ ንዝኾነ ምኽሪ ኣይትኽእን እዩ።